

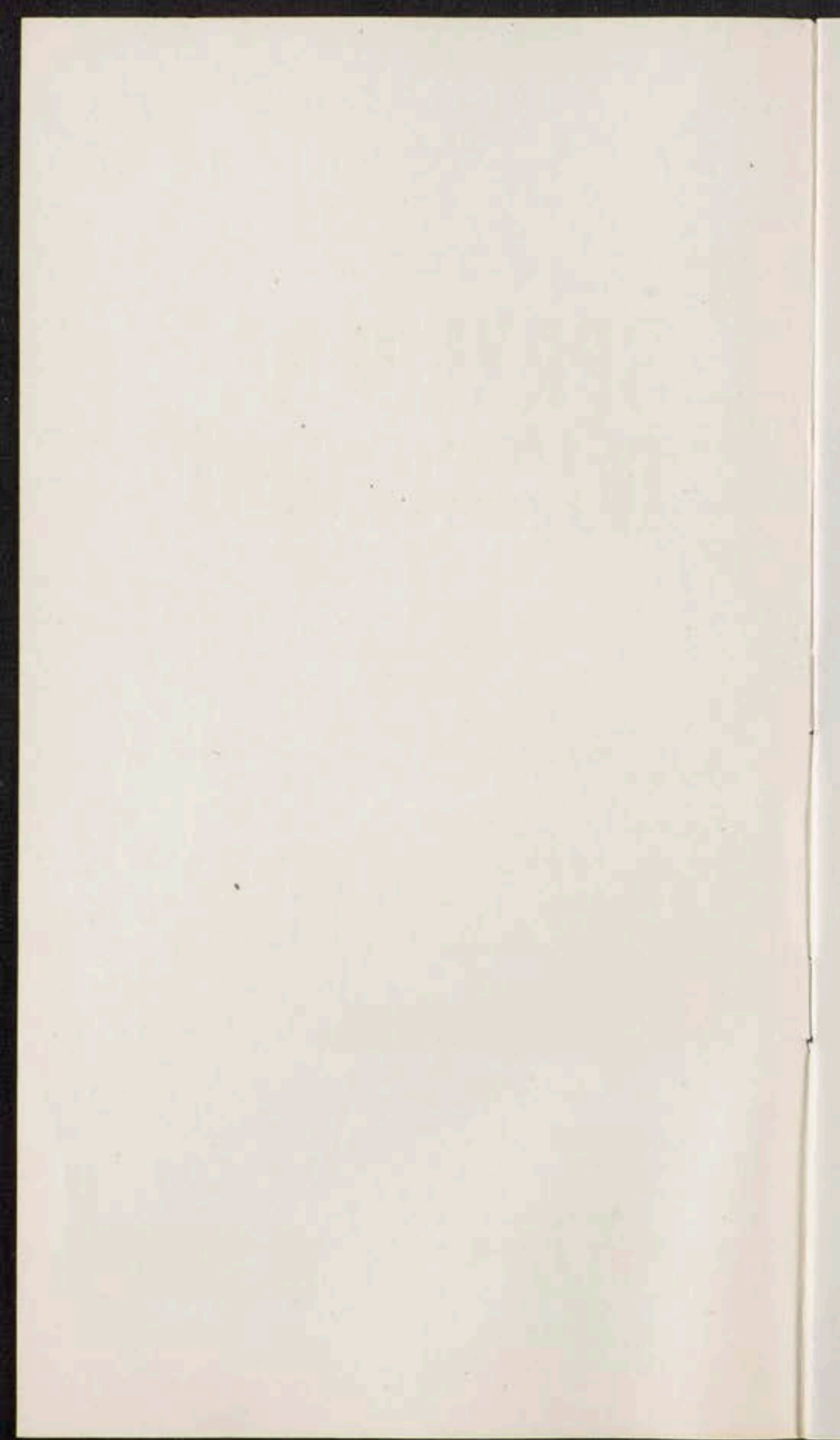
p r o g r a m

SPRZEDANA narzeczona

Cyfrowe Muzeum Teatru Wielkiego w Łodzi

TEATR WIELKI W ŁODZI

BEDŘICH SMETANA

SPRZEDANA NARZECZONA

(Prodaná nevěsta)

Opera komiczna w trzech aktach

Libretto: KAREL SABINA

Przekład: Kazimierz Czektowski

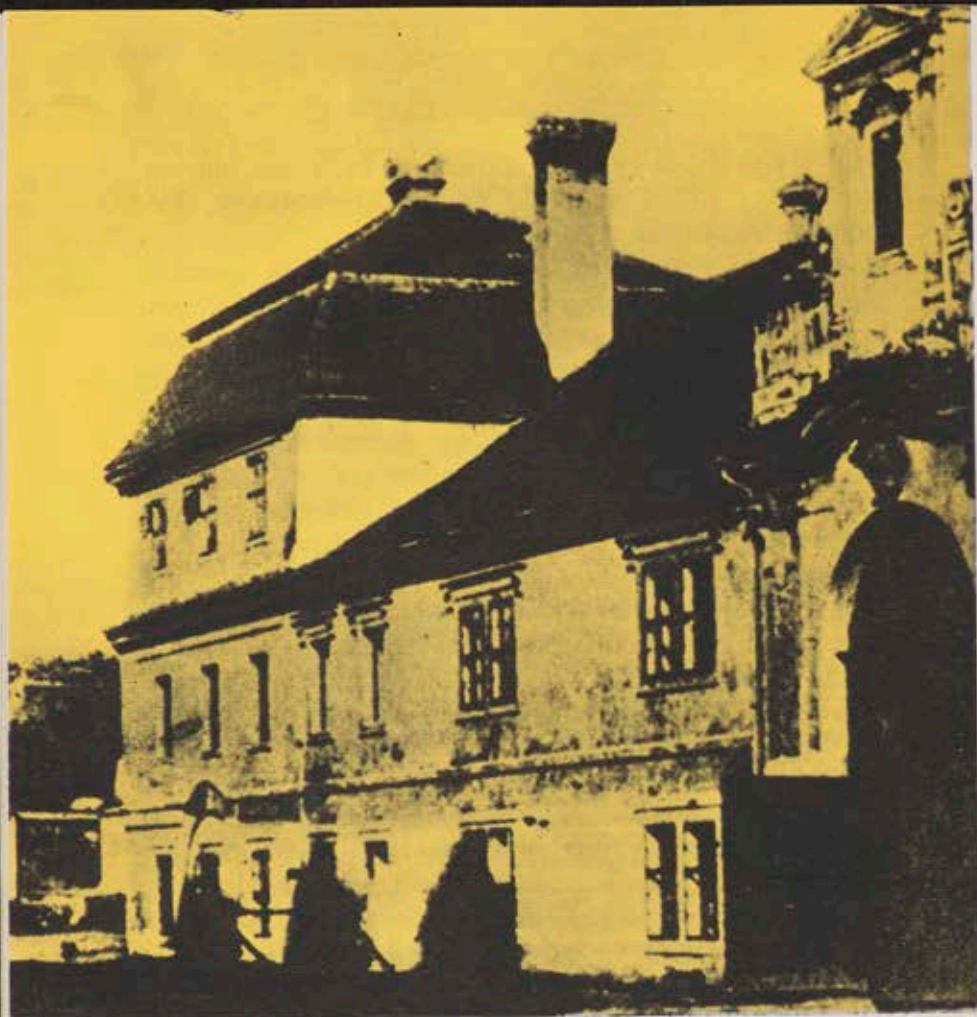

Bedrich Smetana

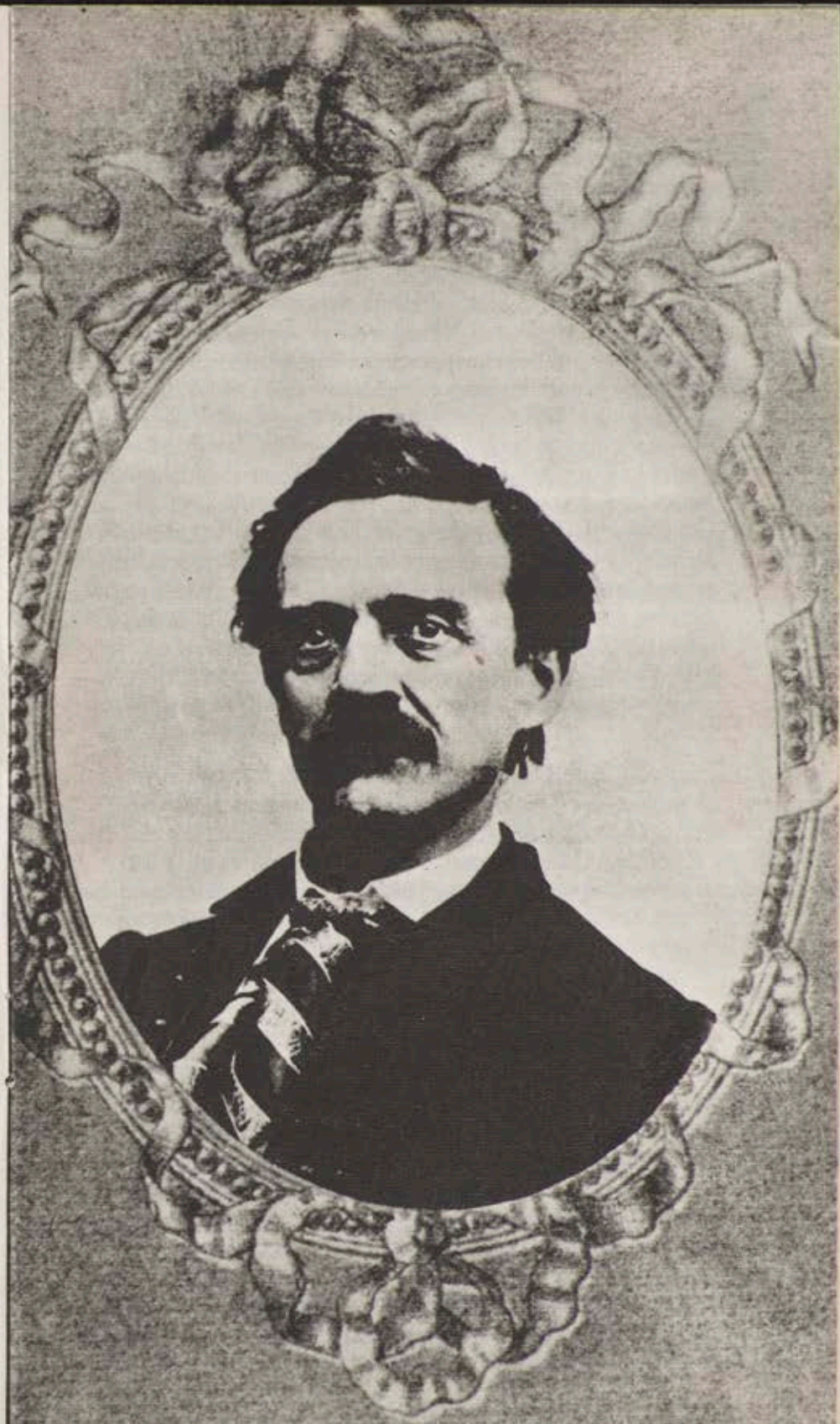

*Dom w Litomyšlu (browar hr. Waldsteina), w którym urodził się
Bedřich Smetana*

Karel Sabina, autor libretta „Sprzedanej narzeczonej”

F. Fridrich, v Praze, v Michalské ulici č. 438 - 1.

Král. zemské české divadlo v Praze.

Dnes ve středu dne 30. května 1866. (Hra mimo předplacení.)

POP RV Ě : (Osobním vedením skladatele.)

Prodaná nevěsta.

Komická zpěvohra ve 2 jednáních. Slova od K. Sabiny. Hudba od Bedřicha Smetany.
Nová dekorace jest od divadelního malíře pana Macourka zhotovena.

OSOBY:

Krušina, učedník	pan Fabrick	Jeník, učedník boží	pan Polák
Ludmila, jeho žena	pl. Procházka	Karel, dobovce	pan Myrab.
Mateřka, jeho matka	sl. Škvaříček	Komediant principl	pan Koman.
Nirba, stávkář	pan Schwab	Komediant, jeho žena	sl. Labouzevna
Hana, jeho žena	sl. Fialovcová	Indica, komediant drabý	pan Křtín
Václav, p. p. 08	pan Kywič	Šelky lid. Křtín. Komediant.	Děj se vykoná v čas první.

Začátek v 7 — konec o 9 hodině.

Ložky lze dostati od 9 až do 11 hodin odpolední a večer od 8 hodin v domě Král. zemského českého divadla.

Za příčinou neřemenného dne zůstane zřítel divadlo uzavřeno.

Novoměstské divadlo. V pátek dne 1. června 1866. (53. hra v předplacení.)

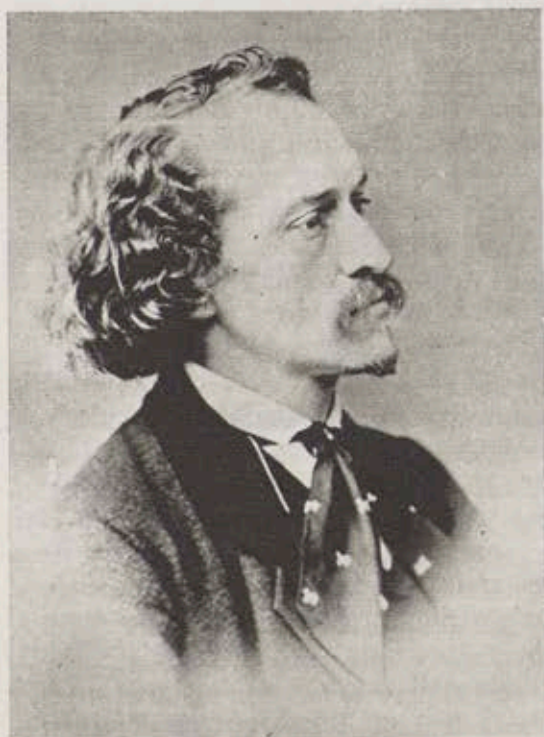
KRÁSNÉ GRUZINKY.

F. Th.

Afisz prapremiery „Sprzedanej narzeczonej“

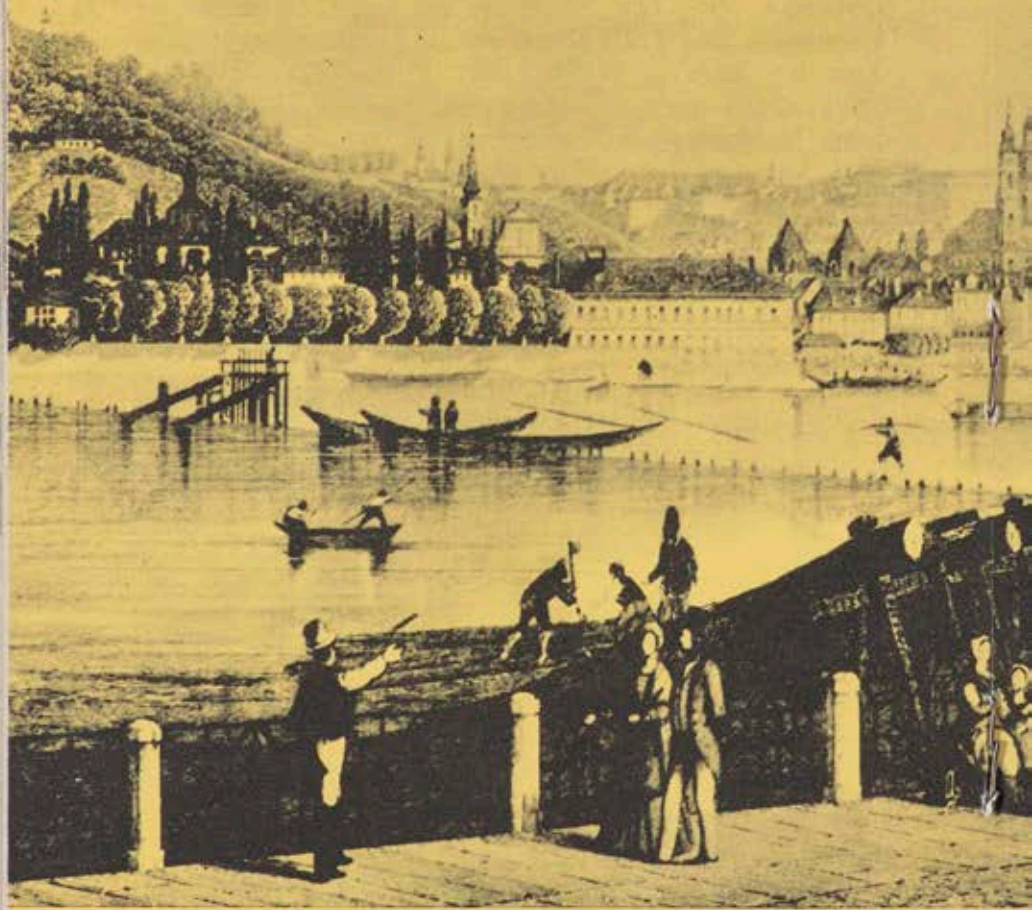

*Eleonora Ehrenbergová – pierwsza odtwórczyni
partii Marzenki*

Jindřich Polák – pierwszy odtwórca partii Jenika

Praga w latach 70-tych ubiegłego stulecia

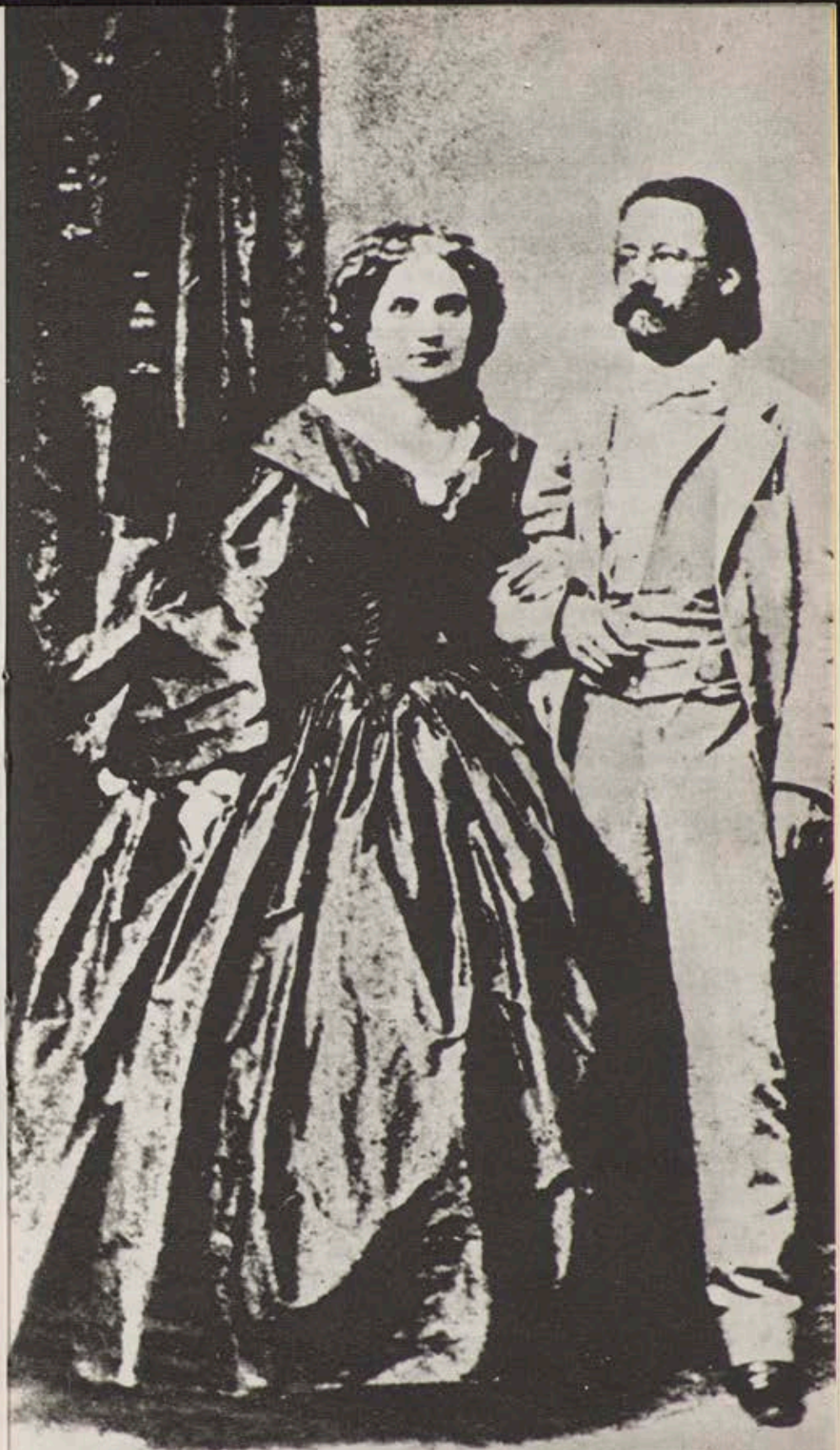

MAŁA KRONIKA ŻYCIA I TWÓRCZOŚCI BEDŘICHA SMETANY

- 1824 – 2 marca urodził się w Litomyšlu Bedřich Smetana, syn piwowara Franciszka i Barbary z domu Lynek.
- 1830 – sześćcioletni Bedřich występuje po raz pierwszy publicznie, gra na fortepianie uwerturę do opery „Niema z Portici” Aubera.
- 1843 – kończy gimnazjum w Pilźnie. Pierwsze próby kompozytorskie, głównie fortepianowe. W październiku wyjeżdża do Pragi na studia muzyczne.
- 1846 – Smetana poznaje Klarę i Roberta Schumannów i Hectora Berlioza. Kończy kompozycję fortepianowej „Sonaty g-moll”.
- 1848 – podczas Wiosny Ludów w Pradze Smetana jest członkiem „Gwardii Narodowej” i na jej użytek komponuje szereg okolicznościowych utworów rewolucyjnych. Po upadku rewolucji zakłada przy materialnej pomocy Franciszka Liszta własny instytut muzyczny.
- 1849 – w sierpniu bierze ślub z Katarzyną Kolarzówną.
- 1855 – po śmierci córeczki Smetana komponuje „Trio fortepianowe g-moll”, jedną z najpiękniejszych czeskich kompozycji kameralnych owych czasów. Debiutuje jako dyrygent prowadząc prawykonanie „Symfonii triumfalnej”, co spotyka się z entuzjastyczną oceną Liszta i niechęcią pewnego odłamu krytyki.
- 1857 – na zaproszenie Liszta jedzie do Weimaru jako uczestnik uroczystości ku czci Schillera i Goethego.
- 1859 – w kwietniu umiera żona Katarzyna. Smetana komponuje poemat symfoniczny „Obóz Wallensteina”.
- 1860 – 10 lipca bierze ślub z Bettiną z domu Ferdinandi.
- 1862 – Smetana przedstawia się paryskiej publiczności dyrygując dwoma koncertami: „Obozem Wallensteina” i „Ryszardem III”.
- 1863 – ponownie otwiera szkołę muzyczną i zostaje powołany na przewodniczącego sekcji muzycznej Resursy Artystycznej. Poznaje swego przyszłego librecistę

- Karela Sabiņę. Rozpoczyna pracę nad swoją pierwszą operą „Brandenburgczycy w Czechach” do libretta Sabiny.
- 1866 – w styczniu prawykonanie opery „Brandenburgczycy w Czechach”. 30 maja prapremiera drugiej opery Smetany pt. „Sprzedana narzeczona”. Otrzymuje nominację na dyrygenta w Teatrze Tymczasowym.
- 1867 – Smetana rozpoczyna pracę nad swoją trzecią operą „Dalibor”. Początek przyjaźni ze Stanisławem Moniuszką.
- 1868 – uroczysta premiera „Dalibora”. Krytyka zarzuca kompozytorowi „wagnerianizm”. 28 lutego dyryguje czeską premierą moniuszkowskiej „Halki”.
- 1870 – Smetana dyryguje czeską prapremierą opery Beethovena „Fidelio”.
- 1872 – zakończenie pracy nad czwartą operą „Libusza” – narodowym mitem czeskim o legendarnej założycielce Pragi.
- 1874 – w październiku Smetana traci słuch.
- 1876 – mimo głuchoty Smetana komponuje szóstą swoją operę „Pocłunek”. W grudniu kończy partyturę „I kwartetu smyczkowego”.
- 1880 – powstaje sławny duet na skrzypce i fortepian „Z ojczystych stron”.
- 1881 – 11 czerwca uroczyste otwarcie Teatru Narodowego w Pradze, podczas którego po raz pierwszy wykonano „Libuszę”. Po pożarze Teatru Smetana dyryguje uwerturą do „Libuszy” na uroczystym koncercie na rzecz odbudowy Teatru Narodowego. Jest to ostatni występ dyrygencki Smetany.
- 1882 – wiosną kończy partyturę swej ósmej opery „Czartowski mur”, której premiera nie zyskała powodzenia. Pojawiają się pierwsze oznaki umysłowej choroby kompozytora.
- 1883 – wiosną kończy Smetana kompozycję „II Kwartetu smyczkowego d-moll” i rozpoczyna instrumentować dawne szkice do opery „Viola” wg „Wieczoru trzech króli” Szekspira.
- 1884 – szybkie postępy choroby kompozytora. W kwietniu Smetana zostaje przewieziony do szpitala dla umysłowo chorych. Dnia 12 maja Bedřich Smetana umiera. Data ta jest początkiem znanych festiwali „Praska Wiosna”. 15 maja uroczysty pogrzeb Smetany na cmentarzu Wyszehradzkim.

OPERY BEDŘICHA SMETANY

BRANDENBURCZYCY W CZECHACH

Libretto: K. Sabina. Praga, Teatr Narodowy, 1866

SPRZEDANA NARZECZONA

Libretto: K. Sabina. Praga, Teatr Narodowy, 1866

DALIBOR

Libretto: J. Wenzig. Praga, Teatr Narodowy, 1868

LIBUSZA

Libretto: J. Wenzig. Praga, Teatr Narodowy, 1881

DWIE WDOWY

Libretto: E. Zuengel wg komedii J. E. Mallefille'a.
Praga, Teatr Narodowy, 1874

POCALUNEK

Libretto: E. Krasnohorska. Praga, Teatr Narodowy,
1876

TAJEMNICA

Libretto: E. Krasnohorska. Praga, Teatr Narodowy,
1878

CZARTOWSKI MUR

Libretto: E. Krasnohorska. Praga, Teatr Narodowy,
1882

VIOLA (fragment niedokończony)

Libretto: E. Krasnohorska

Według J. Młodziejowskiego „Sprzedana narzeczona” Smetany, PWM, 1958

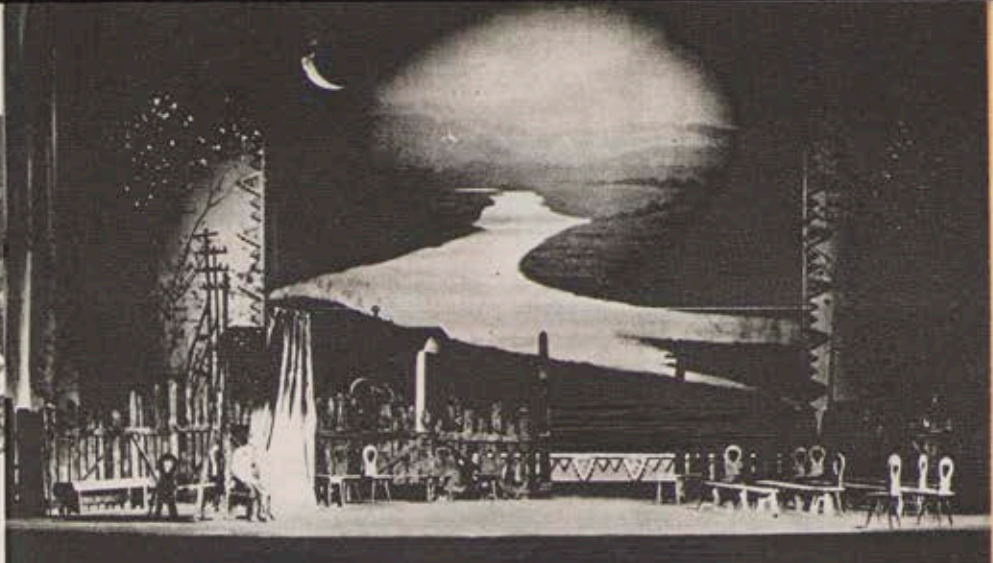
(東京大塚花組の舞台美術)

Scena z tokijskiej premiery „Sprzedanej narzeczonej”, 1955

Scena z przedstawienia „Sprzedanej narzeczonej” na Festiwalu w Bregenz, 1958

Scena z premiery „Sprzedanej narzeczonej” w La Scali, 1959

O SETNYM PRZEDSTAWIENIU „SPRZEDANEJ NARZECZONEJ”

(5 maja 1882 roku)

...wszystkie miejsca wyprzedane, stojące również, słuchano na korytarzach przy otwartych drzwiach. Zaraz po uwerturze rozległ się grzmot oklasków, tak że ją powtórzono... oklaski, powiewania chustkami, okrzyki „sława” spowodowały, że ukazał się mistrz Smetana, spokojny i poważny jak nigdy... Jakie było samo przedstawienie – ze wzruszenia nie umiałem odpowiedzieć...

Ladislav Dolański

O TYSIĘCZNYM PRZEDSTAWIENIU „SPRZEDANEJ NARZECZONEJ”

(30 maja 1927 roku)

...Miałam sześć lat, gdy wraz z matką i siostrami słyszałam „Narzeczoną” w Tymczasowym Teatrze. W ogóle było to moje pierwsze przedstawienie teatralne w życiu.... gdzie tu wpierw spojrzeć? wkoło siebie, w górę, w dół? A tam tylu muzykantów. Gdym się wreszcie nieco opamiętała – dostrzegłam ojca. Podeszedł do pulpitu, spojrzal ku nam, mile się uśmiechnął i pokiwał do nas ręką. Wzięłam to pozdrowienie oczywiście do siebie i przechyliwszy się przez poręcz łoży zawołałam na cały głos: Tatusiu, widzisz mnie? – mama się przestraszyła, a publiczność wybuchnęła śmiechem. Od owej chwili dziecinnego szczęścia minęło bez mała 60 lat. Dożyłam tysięcznego przedstawienia „Narzeczonej” w Teatrze Narodowym. Byłam przez ten czas świadkiem najrozmaitszych jej wystawień w kraju i za granicą... i nieraz wołałam w duchu: Tatusiu, widzę cię!

*ze wspomnień najmłodszej córki Smetany,
64-letniej wówczas Bożeny Grafowej.*

OSOBY

KRUSZYNA, wieśniak

LUDMIŁA, jego żona

MARZENKA, ich córka

MICHA, bogaty gospodarz

AGATA, jego druga żona

JENIK, syn Michy z pierwszego
małżeństwa

WASZEK, syn Michy z obecnego
małżeństwa

KECAL, swat i pośrednik

SPRINGER, dyrektor trupy komediantów

ESMERALDA, tancerka

MUFF, komediant grający rolę Indianina

Wieśniacy i wieśniaczki.

Akcja rozgrywa się na wsi czeskiej w XIX wieku.

TREŚĆ LIBRETTA

AKT I

Do rodzinnej wsi powrócił syn bogatego gospodarza Tobiasza Michy – Jenik; do opuszczenia domu rodzinnego zmusiły go przed laty intrygi macochy. Był wówczas prawie dzieckiem, toteż teraz nie poznaje go nikt we wsi, nawet własny ojciec. Jenik wróciwszy, zakochał się w Marzence, córce wieśniaka Kruszyny, która odwzajemnia jego uczucia. Jest właśnie dzień świąteczny. Na placu przed gospodą zbierają się wieśniacy w odświętnych strojach. Zjawia się także Marzenka, która mówi Jenikowi, że jej rodzice, pragnąc bogatego zięcia, nie chcą zgodzić się na ich małżeństwo. Nadchodzą rodzice Marzenki. Towarzyszy im swat Kecal, który na męża dla Marzenki proponuje Waszka, syna Tobiasza Michy. Kecal licząc na dobrą zapłatę od Michy zataił fakt, iż Waszek jest jakałą i w dodatku niedorozwiniętym umysłowo. Kruszyna zachęcony perspektywą powiniowactwa z bogatym sąsiadem postanawia dać odstępnę Jenikowi, byle wyrzekł się Marzenki i poszukał sobie żony gdzie indziej. Kecal, oczywiście nie bezinteresownie, podejmuje się pośrednictwa w tej sprawie. Tymczasem z gospody wychodzi tłum wieśniaków i rozpoczyna się wesola zabawa i tańce.

AKT II

Młodzież wiejska przed gospodą tańczy furianta. Po chwili ukazuje się Jakała Waszek. Marzenka tłumaczy mu, że kochając innego chłopca, nie jest godna jego miłości i doprowadza do tego, że Waszek postanawia zaniechać starań o jej rękę. Z kolei do karczmy wkracza Kecal z Jenikiem. Swat proponuje młodzieńcowi wysoką sumę 300 guldenów za zrzeczenie się wszelkich praw do Marzenki. Jenik po dość długich targach wyraża zgodę na transakcję, pod warunkiem jedynie, że Marzenka nie wyjdzie za mąż za nikogo innego tylko za syna Tobiasza Michy. Uradowany Kecal zgadza się na taką propozycję mając na myśli tylko głupkowatego Waszka. Ponieważ nikt nie zna właściwego stanu rzeczy, postępek Jenika budzi ogólne oburzenie.

Do wioski przybywa trupa wędrownych komediantów. Waszek traci całkowicie głowę dla tancerki Esmeraldy, która obiecuje mu swą miłość, jeżeli zgodzi się on wystąpić na popołudniowym przedstawieniu w roli... niedźwiedzia, zastępując pijanego aktora. Waszek zgadza się na to bez wahania, nie przeczuwając, jakie następstwa wynikną dla niego z tej przygody.

Zjawia się zrozpaczona Marzenka, która od rodziców i Kecala dowiedziała się, że Jenik sprzedał ją za 300 guldenów. Jenik próbuje wytłumaczyć swoje postępowanie, ale właśnie rozpoczyna się przedstawienie. Wszyscy bawią się doskonale, następuje jednak ogólna konsternacja, gdy przebrany za niedźwiedzia Waszek rzuca się do ucieczki na widok Marzenki. Występ w trupie komediantów ośmiesza go i Kruszyna nie chce więcej słyszeć o takim zięciu. Teraz Jenik wyjaśnia wszystkim, że jest synem Tobiasza Michy i że sprzedał Marzenkę... samemu sobie. Zadowoleni z takiego obrotu sprawy rodzice Marzenki błogosławią młodej parze.

REALIZATORZY

BOGUSŁAW MADEY
Kierownictwo muzyczne

VÁCLAV VĚŽNÍK (CSRS)
Inscenizacja i reżyseria

VOJTECH ŠTOLFA (CSRS)
Dekoracje

ALOJS VOBEJDA (CSRS)
Kostiumy

RUDOLF KARHÁNEK (CSRS)
Choreografia

ZBIGNIEW PAWELEC
Kierownictwo chóru

TEATR WIELKI W ŁODZI

Sezon 1974-75

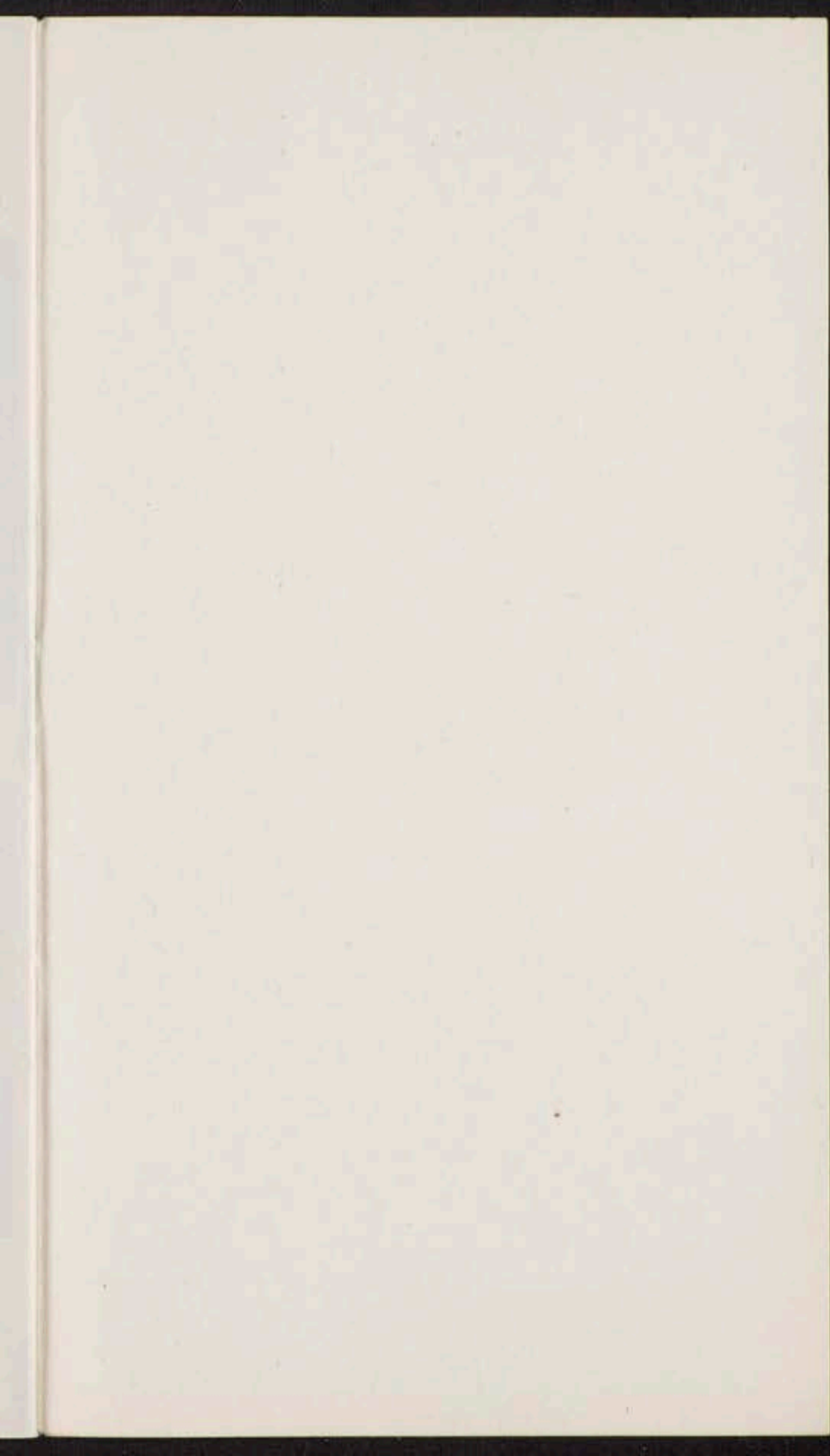
Premiera 30 listopada 1974

Dyrektor	WOJCIECH BOCZKOWSKI
Kierownik artystyczny	BOGUSŁAW MADEY
Z-ca Dyrektora	ZBIGNIEW PIEKUT
Z-ca Dyr. d/s techn.	WIESŁAW KINDERMAN
Kierownik Literacki	STANISŁAW DYZBARDIS

*W programie wykorzystano zdjęcia ze zbiorów
muzeum Bedřicha Smetany w Pradze.*

Redakcja programu	– Stanisław Dyzbardis
Redakcja techniczna	– Leszek Sochaczewski
Wydawca	– Teatr Wielki w Łodzi

Nakład – 10.000 egz.
Cena programu zł. 6. – wkładka obsadowa zł. 1.
L.Z.Graf. Zam. 749/D. 15.000 egz. C-3/5813

五